Redevoering van de heer Wiegel ter Algemene Vergadering van de V.V.D. op 14 maart 1975 te Breda.

Wij zijn terug in Breda. .

Vijf jaar geleden werd de Algemene Vergadering van onze partij ook in deze stad gehouden. Maar in een heel andere situatie en onder heel andere omstandigheden.

1. Breda, de stad, waar onze vroegere politieke leider Toxopeus eens in zijn eentje de V.V.D. in de gemeenteraad vertegenwoordigde, waar onze partij vijf jaar geleden ongeveer 200 leden telde en met vier man in de raad zat, heeft nu een V.V.D.-afdeling van 900 leden en wordt mede- bestuurd door negen liberale raadsleden,vaarvan er twee als wethouder in het dagelijks bestuur van de gemeente zitten.

Tekenend voor de gestage groei van onze partij, en voor de explosieve winst die de V.V.D. bij de Staten- en Raadsverkiezingen van vorig jaar in het land heeft geboekt.

2. Vijf jaar geleden in Breda wijdde onze toenmalige politieke aanvoerder Geertsema een belangrijk deel van zijn rede aan de partij-politieke vernieuwing.

Stond 1970 en naar later bleek ook 1971 in het teken van . -2-
afkalving van de gevestigde partijen en van snel voortgaande politieke verspintering, de verkiezings- uitslagen van 1972 en van 1974 gaven een totaal andere tendens te zien. Wisten de confessionele partijen hun verlies van de laatste jaren in 1972 niet af te stoppen, in 1974 boekten zij redelijke uitslagen.

De kleine komeetpartijen verging het slecht.

De opgaande lijn van de P.P.R. leek in 1974 verflauwd.

D’66 en DS'70 behaalden vorig jaar nog maar een enkel procent van de stemmen. En inmiddels' is D' 66 een zachte dood gestorven en DS'70 ontploft.

Grote winnaars in 1972 en 1974 waren zowel de P.v.d.A. als de V.V.D. Hun politiek handelen werd gekenmerkt door een duidelijke opstelling en door onomwonden taal. Daarvoor werden zij door de kiezers beloond.

3. Een derde verschil met 5 jaar terug:

In 1970 was de oogst van het confessioneel-liberale kabinet- De Jong rijp. Ik noem slechts: de democratisering van het ondernemingsrecht, afkomstig van onze partijgenoot Polak? de geweldig zware operatie van belastingverlaging, bevochten door Witteveen; en de woningproduktie sterk opgevoerd, met onze steun, door de A.R.-minister Schut. Nu staan wij aan de vooravond van, wat in politieke termen heet, het oogstjaar van het kabinet-Den Uyl.

* * * *

Rond de kerst heeft de minister-president in een gesprek met "Vrij'Nederland", waarin hij zich moest verdedigen tegen, de stelling dat er nog maar weinig van de beloften en plannen van de P.v.d.A. was terecht gekomen, gezegd; "De leuke dingen voor de linkse mensen,
mag je eigenlijk niet vertellen."
Wie zijn die linkse mensen?

1. Zijn dat degenen, die ons kiesstelsel fundamenteel hebben
willen veranderen, die ons binnenlands bestuur op de helling willen zetten? .
2. Zijn dat die kiezers, die willen dat Nederland uit de N.A.V.O. stapt en dat wij onze defensie verzwakken?
3. Zijn zij dat, die zich van het milieu-beleid van een links kabinet veel hadden voorgesteld?
4. Zijn het de woningzoekenden, die de beloften van Keerpunt-'72 geloofd hebben?
5. Zijn het de werknemers die hun werk willen houden en voor
hun werk een behoorlijke beloning willen hebben?

Laten wij de rij eens nagaan.

ad 1

Een van de:'belangrijkste programpunten van het kabinet-Den Uyl was een zodanige wijziging van de Grondwet, dat daardoor zou kunnen worden ingevoerd een gematigd districtenstelsel in combinatie met de rechtstreekse verkiezing van de kabinetsformateur. Het kabinet- heeft op dit punt bakzeil moeten halen. Een meerderheid, bestaande uit de confessionelen, de V.V.D. en de kleinere partijen, heeft zich kortgeleden in de Tweede Kamer onomwonden uitgesproken tegen de rechtstreekse verkiezing van de formateur.

.

Wij namen in dat debat een wippositie in.
Want na de afwijzing door de Tweede Kamer van de gekozen formateur was er een meerderheid van socialisten en liberalen, gesteund door de kleine fracties, tegen de invoering van een districtenstelsel, zoals dat het kabinet voor ogen stond.
De Kamer heeft nu in kort tijdsbestek tweemaal achtereen'
- en daarmee waarschijnlijk, definitief - dit hoofdpunt van links de nek omgedraaid.
ad
2

Ook op het terrein van -de buitenlandse politiek nogal wat teleur
stelling voor links. Met waardering bezien wij het beleid
van de minister van Buitenlandse Zaken. In de loop van
deze kabinetsperiode is ons oordeel over hem gewijzigd.
Liet de minister in het begin toe, dat andere bewindslieden
zich met zijn beleidsterrein bezig hielden en gaf hij meermalen toe aan de aandrang die vanuit de linkervleugel van de P.v.d.A. op hem,werd uitgeoefend, thans wordt duidelijk dat hij - en dat geldt ook voor de minister van Defensie - de moed heeft zonodig tegen zijn ultra-linkse achterban in te gaan. Van der Stoel en Vredeling geven daarbij blijk van meer moed ,dan de minister-president.
Zelfs als de Tweede Kamerfractie, van de P.v.d.A. uit angst voor de komende N.A.V.O.-congres de eigen bewindslieden aanvalt, houden zij voet bij stuk.
Het moet voor sommige linkse mensen niet een van de meest leuke dingen van het leven zijn, dat confessionelen en V.V.D, beletten dat in de Tweede Kamer moties van links, gericht tegen belangrijke onderdelen van het beleid van de P.v.d.A.- ministers van der Stoel en Vredeling worden aangenomen.
Al willen en durven K.V.P. en A.R.P. zich over het beleid van minister Pronk niet uit te spreken zoals wij dat doen, toch is twee weken geleden in de Kamer duidelijk geworden, dat ook op het terrein van de ontwikkelingssamenwerking confessionelen en liberalen dichter bij elkaar staan dan soms weleens wordt gesuggereerd. ;
-6- .
Over de optrekking van de uitgaven bestemd voor de ontwikkelingssamenwerking - voor 1976 wordt t.o.v. 1975 zelfs een verhoging voorzien met 1 miljard - denken wij niet hetzelfde en de confessionelen kanten zich in minder scherpe bewoordingen dan de V.V.D. tegen het streven van minister Pronk, de ontwikkelingshulp speciaal te bestemmen voor die landen, waar een regime bestaat, dat Pronks persoonlijke goedkeuring kan wegdragen.
Maar belangrijken dan dit is de toenemende onrust in linkse
kring over het beleid van Van der Stoel en Vredeling.
Op soms beneden de maatse wijze probeert men die af te reageren.
Aan het einde van een recent, in volledig overleg met het kabinet-Den Uyl voorbereid, bezoek aan een aantal landen op het Amerikaanse continent, bezocht Prins Bernhard ook Mexico. \
De Mexicaanse regering liet tijdens dit bezoek weten,

bereid te zijn olie aan ons land te leveren. Daarop volgde
een felle en ongefundeerde aanval op Prins Bernhard door de P.v.d.A.-fractie in de Tweede Kamer.

Dat men in de P.v.d.A. kritiek heeft op belangrijke onderdelen van de buitenlandse politiek van dit kabinet, weten we. Maar laat men die spuien in het parlement op de eigen ministers en tijdens partijcongressen op de eigen politieke leiding en laat men niet zo laf zijn de onlustgevoelens af te reageren op Prins Bernhard - een voortreffelijk vertegenwoordiger van ons land - die zich tegen politieke aanvallen niet publiekelijk verdedigen kan.

- Ik ben daarmee van zelf gekomen bij de bestrijding van de milieuverontreiniging.
Ook hier weinig leuke dingen voor linkse mensen.
Het beleid dat de kabinetten-De Jong en -Biesheuvel op dit terrein hebben gevoerd, is door de linkse oppositie altijd te licht bevonden.
Als ik kijk wat dit kabinet presteert en dan denk ik aan kritiek van de P.v.d.A. toen zij in de oppositie zat en aan het getrompetter "dat zij het
dan eindelijk wel allemaal beter zou doen", dan bestrijd
ik het recht van de P.v.d.A. zich nog als milieubebeijveraarster
op te werpen. Een originele bijdrage van de regering in het
kader van het Jaar van de vrouw zou het zijn als minister
Vorrink haar biezen zou pakken. Dat zou het beste zijn.

ad. 4.,
En hetzelfde geldt voor Minister Gruijters. Zelfs meer voor hem, want anders dan minister Vorrink, die vanaf het begin van haar ministerschap duidelijk wist te maken dat van haar weinig te verwachten was, blies de minister van Volkshuisvesting - het ligt ook wat in zijn aard - hoog van de toren. Wat zijn de feiten?
In Keerpunt-'72 werd een opvoering van de woningproduktie ' beloofd. Een kreet van een belofte.
- In de regeringsverklaring waren het er nog maar 135. a 140.000 Reeds toen hebben we gewaarschuwd dat, als het kabinet geen speciale maatregelen zou nemen de woningproductie zich desastreus zou ontwikkelen. Onze bezwaren werden weggewuifd, onze voorstellen zonder argumentatie van tafel geveegd.

De enige speciale acties, die het trio zwaargewichten op Volkshuisvesting ondernam,

bestonden uit het in het wilde weg filosoferen over de mogelijkheid de aftrekbaarheid van hypotheekrenten ongedaan te maken en het loslaten van
kreten over mogelijk te voeren huur-en subsidiepolitiek.
Het één leidde tot aarzeling bij hen die dachten over de aankoop van een eigen huis, het tweede tot terughoudendheid bij de pensioenfondsen die tot nu toe een belangrijk deel van de productie van huurwoningen voor hun rekening hadden genomen.
Nu zitten we met de brokken. Voor de komende jaren wordt een bouwproduktie van 100 a 110.000 woningen verwacht.
En de Minister legt zich daar krachteloos bij neer.
De Tweede Kamerfractie van de V.V.D. is in de huidige omstandigheden van oordeel, dat het gehele kabinet schuld heeft en dat in ieder geval deze minister beter kan gaan.
De P.v.d.A. eiste begin 1970 het aftreden van minister Schut omdat deze een paar duizend minder huizen bouwde, dan was geprogrammeerd. Niemand kan ons nu een onredelijke oppositie verwijten, wanneer wij thans het aftreden van de huidige minister verlangen.

ad 5.
De P.v.d.A. eist altijd voor zich het alleenvertoningsrecht op als het gaat om het opkomen voor de zwakken in de samenleving voor de werknemers en voor de laagst-betaalden. Is dat nog geloofwaardig? Is het nog geloofwaardig dat het kabinet zegt, dat het zijn doelstelling is de werkloosheid beneden 100.000 terug te drukken en dat het zijn ideaal is, dat ieder die wil werken ook werk heeft? Van harte onderschrijven wij die doelstelling van het kabinet. Maar ook moeten wij uit de grond van ons hart zeggen, dat dit kabinet te kort schiet de nog steeds stijgende werkloosheid en de hoge inflatie te lijf te gaan. Natuurlijk, het kabinet kan de volledige schuld voor de onaanvaardbaar hoge werkloosheid niet in .de schoenen worden geschoven. Wij althans doen dat niet. Maar wij vragen het kabinet dan ook van zijn kant zich niet achter de
internationale situatie te verschuilen. Het kabinet klopt zich op de borst omdat het in Nederland beter zou gaan dan in een aantal andere landen in West-Europa. Waar dat zo is, danken wij dat echter niet aan de ploeg van Den Uyl, maar
aan de ligging van Rotterdam, aan het gas in Groningen, aan het initiatief van de Nederlandse ondernemers en aan de spirit van allen, die zich voor de toekomst van ons land inzetten. Het kabinet kan en moet worden verweten, dat het niet uit alle macht en met alle middelen de werkloosheid en de inflatie te lijf gaat. In oktober vorig jaar heb ik

het kabinet verweten met de handen in de lucht te staan. Grote boosheid bij de, minister-president. Nu bij het presenteren van da laatste werkloosheidsnota zegt de minister-president: "Het kabinet is uitgepraat, ik zou althans niet weten wat we verder zouden moeten doen".

Is dat onvermogen of onwil? Wij geloven, dat het het laatste is.
Vier voorbeelden:

a. het afwijzen van het kabinet van de verlaging van de vennootschapsbelasting;
b. het niet tot stand brengen van de blijvende en meer omvangrijke verlaging van de loon- en inkomstenbelasting;
c. het weigeren door het kabinet de moties-Dolman en -Wiegel, waarin meer voor de regio's werd gevraagd, uit te voeren;
d. het gebrek aan begrip bij het kabinet voor de zorgen, waarin' boeren en middenstand zitten.

ad.a
Door het bedrijfsleven en door een meerderheid in de Tweede Kamer wordt al maanden lang gepleit voor algemene maatregelen ter stimulering van het bedrijfsleven.
Het meest concrete voorstel daarbij is de verlaging van de vennootschapsbelasting. Het kabinet besteedt letterlijk geen woord in de pas verschenen nota aan deze wens.
Wij hameren zo op de noodzaak van verlaging van de vennootschapsbelasting, niet alleen en ook niet in de eerste plaats, vanwege de paar honderd miljoen die er mee gemoeid is, maar ook omdat van een dergelijke
maatregel een enorm psychologisch effect zou kunnen uitgaan. Was het kabinet zelf met een voorstel ter zake gekomen, dan hadden de ondernemers daar moed uit kunnen putten, dan hadden ze kunnen zien, dat het kabinet begrijpt, waar het om gaat en dat het kabinet beseft, dat een gezond bedrijfsleven wezensvoorwaarde is voor werk en welvaart van ons allen.

ad b.
Een van de belangrijkste oorzaken van de moeilijkheden waar het bedrijfsleven mee te kampen heeft, is de stijging van de loonkosten. Afremming daarvan de komende tijd is noodzakelijk: noodzakelijk om de werkloosheid niet verder te doen stijgen. En ook noodzakelijk om de inflatie terug te drukken. Tussen beiden ligt een duidelijk verband. Beiden moeten gelijktijdig worden bestreden. En dat kan

ook. Als het kabinet bereid zou zijn met voorstellen
tot een werkelijke en blijvende verlaging van de loon-
en inkomstenbelasting te komen.
Nu het kabinet deze weg niet op wil, maar wel in de werkloosheidsnota zegt, dat de stijging van de loonkosten moet worden teruggedrongen, kan dat tot niet veel anders lelden, dan dat er voor de werknemers - over de zelfstandigen spreek ik straks - de komende jaren geen reële loonsverbetering in zit. Zelfs wordt nu gesproken over een daling van het reële inkomen van de werknemers de eerstkomende jaren. Wij achten dat onaanvaardbaar. Wij vinden, dat een voortgezette groei van het reeél vrij-besteedbaar inkomen van de burgers nodig en mogelijk is.
- Wij waarderen van uit onze liberale opvatting de wens tot . vergroting van het persoonlijk vrij besteedbaar inkomen hoger dan die naar verdere opvoering van de collectieve uitgaven. Als het kabinet zijn socialistische stokpaarden
wil blijven berijden komt ons land onherroepelijk in het
moeras. '
- Ik voorzie de komende tijd dan ook grote politieke
en maatschappelijke spanningen.
Spanningen die kabinet zelf heeft opgeroepen.

Indien het kabinet weigert de stijging van de overhei uitgaven af te remmen, de belastingdruk verder wil op voeren en de burgers - zelfstandigen en werknemers - tot de nullijn wil dwingen, zullen -wij daar tegen de allerscherpste oppositie moeten voeren. Een oppositie die weerklank zal vinden, zeker ook bid veel kiezers die hun heil hadden verwacht van een kabinet waarin de P.v.d.A. vertegenwoordigd is.
Naast algemene maatregelen strekkend tot verbetering van het ondernemingsklimaat in ons land en tot het op peil houden en verder vergroten van de vrije bestedingsmogelijk heden van de burgers, acht de V.V.D. speciale, op de zwakkere gebieden en de het meest in de knel zittende bevolkingsgroepen gerichte, maatregelen onmisbaar.
ad. c.
Een van de aanvalspunten van de P. v.d. A. toen zij nog in de oppositie zat, op het beleid van de kabinetten-De Jong en -Biesheuvel, zocht zij in het verantwoordelijk stellen van deze kabinetten voor de relatief zwakke positie van regio's en in het afbreken wat wij aan verbetering daarvan deden. .
Ook hier zijn de beloften van de P.v.d.A. loze leuzen en is haar kritiek op ons erg

goedkoop gebleken.
De werkloosheidscijfers in sommige delen van het noorden van ons land zijn sinds de oorlog nog nooit zo hoog geweest. Als wij nu in het parlement zakelijke voorstellen op tafel leggen, waarom overweegt het kabinet dat dan niet. Anders gezegd: als wij in een motie vragen om de investeringsaftrek in de regio's te verbeteren - een wens die eerder in een door de Tweede Kamer met onze steun aangenomen motie- Dolman is verwoord - dan eisen wij uitvoering van die wens, die de Kamer tijdens mijn interpellatie over de werkloosheid ten tweede male door voor een motie door ons ingediend te stemmen heeft uitgesproken.
Het kabinet is ziende blind en horende doof.
Vertikt het om te doen wat de Kamer wil.
Het laat politieke eigenzinnigheid, onwil te doen waar de oppositie op aandringt, zwaarder wegen dan de nood in de zwakke regio's. Wij keuren dat ten scherpste af.
En wij zullen het daar niet bij laten zitten.
Wij zullen bij het komende debat over de nieuwe werkloos-
heidsnota alsnog eisen dat de moties-Dolman en - Wiegel worden uitgevoerd.
En het zal de P.v.d.A. zijn die moet kiezens of vasthouden aan dat wat zij net als wij heeft beloofd en geëist? of voor mogelijke politieke consequenties daarvan terug-schrikken. '
Alle kiezers in de regio's - zeker ook de tot nu toe linkse - zullen e.e.a. met grote belangstelling volgen.

ad.d.
De overheersende positie die de P.v.d.A. in het huidige kabinet inneemt uit zich voorts in het naar onze mening onvoldoende besef en begrip voer de grote problemen van de zelfstandigen.
De kort geleden 7000 mensen trekkende demonstratieve bijeenkomst van de vakbeweging mocht zich in de belangstelling van een reeks van bewindslieden met aan het hoofd de M.P verheugen. De ruim 30.000 boeren die in het Utrechtse stadion vorig jaar demonstreerden konden minister Van der Stee zien zitten en horen zeggen dat hij begrip voor hun problemen had.
Dat begrip leidde tot het akkoord gaan door de Nederlandse
regering met prijsafspraken in Brussel die onvoldoende zijn om de achterstand die de boeren de laatste tijd hebben opgelopen in te halen.
Nu die afspraken zijn gemaakt en internationaal niet kon worden bereikt wat redelijk en

rechtvaardig was, moet zulks nationaal worden verwezenlijkt.

Anders gezegd: de V.V.D. wil zodanige tegemoetkomingen aan de boeren dat daarmee hun inkomensachterstand kan worden ingelopen. En wat voor de boeren geldt, geldt ook voor de vissers die te kampen hebben met sterk gestegen kosten en met vangstbeperking, voor de tuinders die geconfronteerd worden met enorme opgelopen stookkosten en voor de middenstand. En wij wensen vooral een beleid dat zich niet enkel en alleen richt op het bieden van steun en bijstand aan die zelfstandigen die dreigen te verdrinken of al verdronken zijn, maar als leidraad heeft het ruim baan bieden aan het zelfstandig ondernemersschap.

- Dat is het wezenlijk verschil tussen de politiek van het kabinet-Den Uyl en het beleid dat wij voorstaan. Een verschil in uitgangspunt tussen socialisme en liberalisme.

Het huidige kabinet heeft het ondernemingsklimaat in ons land enorm doen verslechteren. Het bedrijfsleven - groot en klein - is daardoor in grote moeilijkheden terecht gekomen. Sommigen in de P.v.d.A. zien nu hun kans schoon. Zij zeggen dat het in ons huidig stelsel van ondernemingsgewijze productie niet mogelijk is de werkloosheid te bestrijden,

~ Dat uit zich in een overheidsbeleid dat zich concentreert op het geld stoppen in en het verkrijgen van een grotere invloed binnen slecht draaiende - soms zelfs ten dode opgeschreyen - bedrijven.

De nog redelijk draaiende bedrijven - en zij zijn het die voor onze toekomstige welvaart essentieel zijn - krijgen geen ruimte, worden alleen met zwaardere lasten geconfronteerd. Als ook gij dan in de rode cijfers komen strekt de overheid haar vingers naar hen uit.

Wij beschuldigen het kabinet ervan te streven naar een stille socialisatie. Misschien doelde Den Uyl daarop toen hij zei dat hij niets kon zeggen over de leuke dingen voor de linkse mensen.

Wezenlijke verschillen tussen liberalisme en de P.v.d. A. zijn dan ook te zien in de onderwijspolitiek en het cultuurbeleid van het huidige kabinet en onze houding daartegenover. Het vergroten van de greep op de samenleving, streven naar gelijkschakeling, het terugdringen van de persoonlijke vrije keuze-en beslissingsmogelijkheden van de burgers - alle drie voortvloeiend uit het socialistisch beginsel- zijn duidelijk zichtbaar in de politiek van de bewindslieden op

Onderwijs en C.R.M.

Liberale onderwijs-en cultuurpolitiek richt zich op het onderwijs en de vorming van de jeugd tot zelf en zelfstandig denkende mensen, tot bewustwording en daarmee tot geestelijke vrijheid.

Informatie, kennisoverdracht, kwalitatief hoog onderwijs en vorming: dat leidt tot een samenleving van mondige mensen, van kritische mensen van mensen die hun verantwoordelijkheid aankunnen, van echt vrije mensen.

In de Eerste Kamer heeft mevrouw Van Someren gezegd dat voor jonge mensen geen gelijke kansen bestaan. Het zijn vooral sociale en psychologische factoren - het is het gezin waarin elk kind geboren wordt - die in belangrijke mate bepalend zijn voor de ontplooiingskansen van de jeugd.

Maar de overheid heeft hier wel een belangrijke taak. Die taak is naar onze liberale opvatting ervoor te zorgen dat elk kind dat onderwijs en die vorming krijgt welke bij zijn

talenten en vermogens passen en die kwalitatief van hoog niveau zijn.

Vandaar de hoge prioriteit die wij leggen bij het kleuteren basisonderwijs. Vandaar ons pleidooi voor de vervroeging van de toelatingsleeftijd tot de kleuterschool, voor meer aandacht voor de bevordering van het goed taalgebruik en voor verlenging van de leerplicht. Vandaar ook de grote huiver waarmee wij staan ten opzichte van de plannen van het kabinet met betrekking tot de middenschool. De middenschool dreigt te leiden tot nivellering, tot verkleining van het verschil in ontplooiingskansen niet langs de weg van vergroting van kansen voor hen die een achterstand hebben, maar langs de weg van aanpassing naar beneden toe. Ieder word teruggedrukt in de grauwe middelmaat, zowel een jongen die na zijn basisonderwijs via een goede technische opleiding een uitstekende bankwerker zou kunnen worden, als het meisje dat het talent heeft om briljante cijfers het gymnasium af te lopen.

- Spreiding van kennis, inkomen en macht, dat is de centrale doelstelling van dit kabinet.

Spreiding van kennis vertaalt het kabinet in de politieke praktijk in verkleining van de verschillen in ontplooiingsmogelijkheden via aanpassing naar beneden toe.

- Spreiding van inkomen wordt op dezelfde wijze: ook via

nivellering naar beneden', in daden omgezet

En van spreiding van macht is geen sprake:

dit kabinet wil concentratie van macht in handen van de
overheid, wil de vrijheid van de burgers zoveel mogelijk
inperken,
Hoe lang dit nog door de confessionele coalitiepartners wordt geaccepteerd en hoe lang een deel van de eigen aanhang van. de P.v.d.A. dit nog neemt, moet worden afgewacht.
Na twee jaar kabinet-Den Uyl is onweerlegbaar, dat op hoofdpunten van beleid dit kabinet volledig faalt.
De werkloosheid is groter dan ooit te voren en het kabinet kijkt er lijdzaam tegenaan. De woningbouw is ineengestort, middenstanders en boeren voelen zich volledig in de steek gelaten en de werknemers worden geconfronteerd met hogere lasten en met de dreiging dat zij er op z'n best de komende jaren niet op vooruit zullen gaan. Niks leuks voor de linkse mensen, niets positiefs voor de overgrote meerderheid van de werknemers, achteruitgang voor de meeste zelfstandigen, en verslechtering van de positie van ons land.
De verhouding tussen individuele en collectieve bestedingen, de vraag: of meer ruimte voor de vrije bestedingsmogelijkheden voor de burgers, of voorrang voor de uitbreiding van de overheidsuitgaven, heeft de politieke strijd van de afgelopen 10 jaar beheerst.
Denk aan de nacht van Schmelzer; denk aan de schoten
voor de boeg van het kabinet-de Jong;
denk aan het uiteenvallen van het kabinet-Blesheuvel,
Materiële strijdpunten, waarbij P.v.d.A. en V.V.D, tegenover elkaar staan. Fundamenteel tegenover elkaar.
Want als het gaat om deze materiële vragen zijn de antwoorden die de P.v.d.A. en de V.V.D. daarop geven altijd gegrond op het principiële verschil in uitgangspunt dat er tussen het socialisme en het liberalisme bestaat.
Wij gronden onze politiek op onze overtuiging dat als de vrijheid van de mens optimaal is, als hij zich kan ontplooien, als zijn eigen initiatief wordt gestimuleerd, dat in het belang is van zijn toekomst, van de toekomst van zijn gezin en van de samenleving.
Ontplooiing van de mens vergroot zijn vrijheid van bewegen, zijn gevoel van eigenwaarde, zijn onafhankelijkheid, zijn zelfstandigheid, kortom zijn levensgeluk.
Ik ben ervan overtuigd, dat ook in de komende tijd zich de politieke Strijd hierop zal toespitsen. In die strijd staan confessionelen en liberalen dichter bij elkaar dan confessionelen en socialisten. Een strijd die ook zal worden uitgevochten in de boezem van het kabinet.

Een strijd die tot verdeeldheid binnen de P.v.d.A. kan leiden en die als ze door de radikalen in de P.v.d.A. wordt gewonnen, zal leiden tot vervreemding van een belangrijk deel van de achterban van de P.v.d.A. van haar politieke voormannen.
De Minister-President, de onbetwiste leider van zijn partij, heeft zijn positie gemarkeerd. In zijn beroemd geworden "De smalle marge van democratische politiek" schreef de toenmalige oppositieleider in 1970:
De eerste eis die de meeste burgers aan een partij en aan een regering stellen, is dat zij hun werk en hun inkomen niet in gevaar zullen brengen. In de ogen en oren van sommige radikale hervormers zijn dit stellig bijzonder platvloerse zaken, maar een strategie die mikt op maatschappij-hervorming kan er naar mijn mening niet omheen".
Nu wordt door het kabinet-Den Uyl de werkgelegenheid in gevaar gebracht, nu kiest Den Uyl anders b.v, dan de Minister van Financiën - voor een verdere opvoering van de collectieve voorzieningen, dus voor belastingverzwaring, voor een nullijn van vele jaren, voor een vergroting van de greep van de overheid op de samenleving. Dat plaatst hem tegenover de wensen van een groot deel van de traditionele aanhang van zijn partij.
De toenmalige voorzitter van de P.v.d.A. formuleerde het
op 1 mei vorig jaar zo: "onze indruk is, dat wij wat leden-aanhang betreft, steeds minder een handarbeiderspartij worden."
Diegenen, die zich nieuw aanmelden, slagen er - zo zei Van der Louw - niet altijd in de grote maatschappelijke problemen te vertalen op een manier zoals die door de mensen in het dagelijkse leven word t gevoeld. En Prof. Albeda, fractievoorzitter van de A.R.P. in de Eerste Kamer en een van de wegbereiders van het huidige kabinet, formuleerde het in
Elseviers Magazine van maart 1975 zo: "Ik vind de P.v.d.A.
ook niet duidelijk een arbeiderspartij. De verontrusting bij de arbeiders wordt in laatste instantie toch overschaduwd door het verlangen naar een hoger inkomen."
En hij- voegde eraan toe: "De huidige rivalen zijn liberalen en socialisten"
Er liggen Kansen voor onze partij. Er ligt de kans voor een doorbraak. Een doorbraak van onze partij in de richting van diegenen, die om historisch 'en verklaarbare en traditioneel begrijpelijke redenen in het verleden op de P.v.d.A. hebben gestemd.
De politieke strijd zal op het midden worden uitgevochten. De P.v.d.A. verwijdert zich steeds meer van het midden, de confessionelen verspillen hun tijd aan onderling gekrakeel over de procedures van de totstandkoming van het C.D.A. Een aansprekende politieke koer ontbreekt. Aantjes wil dat het kabinet-Den Uyl slaagt.

Kruisinga wil dat het kabinet-Den Uyl verdwijnt en Andriessen wil alleen het C.D.A. Men vergeet in confessionele kring dat politieke partijen alleen maar toekomst hebben als ze beschikken over een goed program, een niet voor tweeërlei uitleg vatbare koers en aansprekende politieke leiders.
Wij staan klaar voor die strijd. De beide fracties van de VVD in het parlement kritiseren het beleid - van het huidige kabinet daar waar het nodig is.
En anders dan de oppositie indertijd tegen het kabinet-
De Jong en -Biesheuvel laten wij het niet bij kritiek,
kroken wij niet alles af, wat het kabinet doet, leggen wij - ook al weten we dat onze waarschuwingen in de wind worden geslagen en van de tafel worden geveegd - elke keer weer alternatieven op tafel. Wij komen steeds na Prinsjesdag met een alternatieve begroting, wij maakten een noodplan voor de bouw, wij legden tijdens onze interpellatie over de
werkloosheid een 20-tal gedachten voor, wij besloten pok in zo'n gevoelige kwestie als de abortus niet de gemakkelijkste weg te kiezen, maar maakten een eigen wetsontwerp.
Je kunt, van de VVD goed en kwaad spreken, maar je weet altijd waar je met ons aan toe bent.
Naast het dagelijkse werk, dat in de volksvertegenwoordiging
wordt gedaan, is het noodzakelijk dat wij vooruitzien.
Op de kortere termijn naar nieuwe Kamerverkiezingen, op
de langere termijn naar een verdere vergroting en verbreding
van onze aanhang. De partijvoorzitster heeft aan de commissies
van onze partij het sein gegeven om tijdig voor de zomer
bouwstenen bijeen te brengen voor een nieuw verkiezingsprogram.
De Teldersstichting hoopt dit jaar nog met rapporten over
ontwikkelingssamenwerking, het fiscale winstbegrip en de
vermogensaanwasdeling te komen. Op de middellange
termijn heeft de Teldersstichting besloten studies
in gang te zetten over de inkomenspolitiek, programmering
en financiering van de sociale zekerheid in ons land en
het mediabeleid. En voorts wordt in onze partij gewerkt
aan een reeks van rapporten; Ik noem slechts het onderwijs
het ondernemingsrecht, het vraagsstuk van de studiefinanciering
etc.

Onze partij moet aan de slag, moet zich opmaken voor de strijd opdat zij klaar staat als de strijd ontbrandt. Die strijd zal een zware worden. Want het zal daarbij niet alleen gaan om wel of niet verdere zetelwinst.
Het zal ook en vooral gaan om de vraag of wij in staat zullen zijn om van een middelgrote partij uit te groeien tot een grote partij, om daarmee onze wezenlijke, liberale, invloed te vergroten.

(Hier zal de heer Wiegel ingaan op het aftreden van Mevrouw van Someren als voorzitter van de V.V.D.)

Wij zijn een enthousiaste partij. Een groeiende partij, een eensgezinde partij. Als wij met z'n allen ons best doen, ons inzetten, ieder op zijn. plaats, zijn wijze en naar zijn verantwoordelijkheid, dan durf ik te zeggens wij - de V.V.D., het liberalisme - wij hebben de toekomst.